

Брошура за родитеље "Упознај своје дете" израђена је у оквиру пројекта "Оснаживање школа за инклузивно образовање", којом кроз наш пројекат "ЗНАЊЕ ЗА СВЕ" желимо да пружимо подршку родитељима за свеобухватније учешће у одрастању, васпитању и образовању њихове деце, а наших ученика. Овом брошуром настојимо да истакнемо значај и потребу заједничког и усклађеног деловања школе и породице, као основе за квалитетније васпитање и образовање.

ПРОЈЕКАТ
ПРУЖАЊЕ
УНАПРЕЂЕНИХ УСЛУГА
НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ
И НАУКЕ

УПОЗНАЈ СВОЈЕ ДЕТЕ

Васпитање деце је најлепша, али уједно и најтежа улога сваког родитеља. То је занимање, за које се нико од нас није припремао, ни школовао. Већина родитеља одређена знања о васпитању деце стиче из искуства других, људи из околине или копира методе, које су користили њихови родитељи. Временом многи откривају да такве методе не постижу жељене ефекте, па трагају за онима, које су више или мање успешне.

САМОПОУЗДАЊЕ ДЕТЕТА РАЗВИЈА СЕ У ПОРОДИЦИ, А НАДОГРАЂУЈЕ У ВРТИЋУ, ШКОЛИ, МЕЂУ ВРШЊАЦИМА...

Личност детета формира се од дана доласка на свет. Све око њега утиче на обликовање његове будуће личности. Децу од најранијег узраста привлачи све оно што се дешава у непосредној близини. Обраћају пажњу на гласове, речи родитеља, изразе лица, говор тела, а касније све више се труде да копирају особе из околине, па понављају речи, реченице, трудећи се да на исти начин изговоре, оно што чују око себе. Како деца расту њихове личности се све више уобличавају на основу онога, што виде и чују. Имајући у виду све ово наведено, родитељи треба да знају да су они главни чинилац формирања дететове личности, укључујући и самопоуздање, које се гради наградом, похвалом и подршком за свако прихватљиво понашање. Често се у васпитању деце награда изједначава са неком материјалном ставком (куповина, новац,...), што је погрешно. Награда сама по себи не мора имати материјалну/финансијску конотацију. Заборављамо да се награђивање деце због примереног, очекиваног понашања може извести без опипљиве материјалне позадине: нпр. некада је довољан искрен загрљај, исказивање осећања и задовољства речима; показивање одушевљена због показаног пожељног понашања; обећања да ће за награду добити додатних сат времена за омиљену компјутерску игрицу или да ћете заједно са дететом гледати његову најдражу емисију/цртани филм... Разне начине награђивања треба користити константно и никако се не смеју заборавити током школовања, јер похвала, награда, подршка су основа за развој мотивације и самопоуздања детета. Учење, израда домаћих задатака, испуњавање школских обавеза воде стварању радних навика.

Доследност у васпитању са усаглашеним ставовима јача самопоуздање детета. Важно је знати да родитељи, који су недоследни у својим ставовима, који су претерано критички расположени, који не показују довољно љубави према деци, утицаће да се код њихове деце појача несигурност која је "камен спотицања" за развој личности. Не треба се фокусирати само на лоше понашање детета и непрекидно га критиковати, јер ће се његово самопоуздање срушити. Може се десити да због недостатка похвала у комуникацији са дететом, дете закључи да само лошим понашањем може привући пажњу родитеља. У том случају је неопходно у васпитању детета обраћати пажњу да равномерно буду присутне и награде и казне. Многи стручњаци који се баве развојем и васпитањем детета истичу да су похвале и награђивање примереног/доброг понашања, много делотворније за развој од сталних критика. Водите рачуна да, када критикујете, критикујете неприхватљиво понашање, а не дете (нпр. изговорити "Јоване, ти си диван дечак! Мама те пуно воли, али твоје понашање данас је било лоше.", је много боље него рећи: "Јоване, ти си неваљао дечак!"). Неки родитељи при критиковању деце испољавају бес, зловољу, подижу тон, користе речи које могу да понизе и повреду дете.

Родитељи, у васпитању детета кључна ствар је самоконтрола, јер са добром самоконтролом, ви дајете добар пример детету, како се треба понашати! Смиреност, коју будете показивали утицаће на ваше дете да схвати, да свака казна или критика долази из ваше потребе да му осигурате његову безбедност, здравље, будућност или добробит.

НАГРАЂИВАЊЕМ И КАЖЊАВАЊЕМ РАЗВИЈАМО КОД ДЕТЕТА ДОСЛЕДНОСТ И ОСЕЋАЈ СИГУРНОСТИ, АЛИ СЕ НИКАКО НЕ СМЕ ПРИМЕЊИВАТИ ФИЗИЧКО КАЖЊАВАЊЕ.

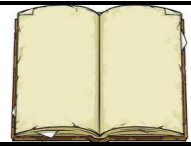
У заједничком одгајању потомства најважније је да оба родитеља стално комуницирају и усаглашавају ставове о дисциплини, као и о понашању које очекују од своје деце. Уколико родитељи примењују такве ставове, деца се уче доследности уз осећај сигурности. Одржавање дисциплине захтева много труда и времена. Важно је знати да када инсистирате на дисциплини, ви демонстрирате прихватљиво и неприхватљиво понашање и постављате одређене границе, до којих дете може да иде. Учите га како да се понаша у породици, школи, на улици и шта се од њега очекује. Ова васпитна мера "постављање граница" је неопходна за развој детета од најранијег узраста.

Одржавање и успостављање дисциплине је тежак задатак за родитеље, а најважније је бити доследан. Недостатак доследности и неусаглашени ставови родитеља често ће збуњивати дете, због чега ће оно све чешће тестирати толеранцију особа око себе и покушавати да наметне своју вољу. Зато је неопходно да родитељи заузму исте ставове око појединих питања, која се односе на усвајање одређених норми понашања, односно морају утврдити како и на који начин награђивати пожељна понашања детета/деце, а на које начине санкционисати непожељна понашања. Наравно, у свему овоме треба имати у виду, да "батине" односно физичко кажњавање је контрапродуктивно и неприхватљиво за развој личности. Често заборавимо да васпитавајући децу, своје грешке сами себи опраштамо, а дететове ригорозно санкционишемо. Најважније је да кроз разговор указујете детету на пожељне и непожељне облике понашања објашњавајући, зашто су нека добра, а нека не. Ако неко непожељно понашање код детета почне да се понавља, иако сте му указивали на исто, неопходно је применити казну. Само изрицање казне мора бити васпитно и образложено од стране родитеља: нпр. због лагања дете ће бити кажњено дводневном забраном играња игрица на компјутеру; због више заборављених домаћих задатака може бити кажњено додатним домаћим задатком; због изговарања непримерених речи може бити кажњено неком радном активношћу у стану, кући, дворишту... Битно је да пратите дететово понашање по реализованој казни, па када приметите да то понашање више не показује резултат, неопходно је да га похвалите, како би се пожељно понашање додатно учврстило. Када утврдите да се пожељно понашање учврстило, требало би наградити дете. Награда пре треба да буде добијање неке привилегије или активности, које дете жели да ради, уместо награђивања новцем.

ВРЕМЕ КОЈЕ СВАКОДНЕВНО БУДЕТЕ ОДВАЈАЛИ ЗА СВОЈУ ПОРОДИЦУ, ДЕТЕ/ДЕЦУ БЛАГОТВОРНО ЋЕ УТУЦАТИ НА УЧВРЋИВАЊЕ И РАЗВОЈ ПОЗИТИВНИХ ОСОБИНА ЛИЧНОСТИ ВАШЕГ ДЕТЕТА

Савремени начин живота не оставља много времена за породичне активности. Због бројних обавеза родитеља на послу и у кући, школских и ваннаставних активности деце, тешко је одвојити време само за породицу, када се све те активности током недеље преплићу. Родитељи треба да се потруде да обавезе организују тако, да се бар неко кратко време у току дана породица нађе на окупу. Заједнички породични разговори и активности благотворно делују на целу породицу, а нарочито на децу којој су потребне свакодневне навике. Дружење са укућанима у неком делу дана (за време оброка, уз неку друштвену игру, музику...) појачава блискост целе породице и даје могућност свима да увиде, које су то ситуације, на које треба обратити пажњу на наредном периоду, односно које су важне деци, родитељима... Ова дружења можете искористити за планирање неких активности за породицу, а у које ћете укључивати дете/децу. Кроз отворене разговоре о свим питањима и додатна образложења избећи ће те љутњу, бес, негодовање и лошу комуникацију које често препознајемо у следећим реченицама деце и родитеља: "Зашто морам то да урадим?"; "Е, нећу!"; "Немој сада."; "Зато што ја тако кажем!"... Дакле, избегавајте поменуте примере и трудите се да деци детаљно образложите сваки ваш захтев или савет. Ако стално говорите: "Немој сада!Немам времена!", деца ће изгубити вољу да разговарају са родитељима/старатељима о њима важним стварима. Имајте на уму, да равнодушност која се може испољити у комуникацији, како због лошег, тако и због доброг понашања са децом, је погубна за психичко здравље детета. Добра комуникација подразумева, да детету објасните како се осећате и шта очекујете од њега: нпр. у усвајању кућних правила, изради домаћих задатака, одласка на спавање, времену које проводи за компјутером...Дете ће временом научити, колико је важан искрен и отворен однос према родитељима, како за породицу, тако и за разрешавање многих недоумица и њима проблематичних ситуација.

НЕМОГУЋЕ ЈЕ ФОРМИРАТИ РАДНЕ НАВИКЕ ДЕТЕТА БЕЗ ПОДРШКЕ РОДИТЕЉА

Велика је заблуда да се радне навике могу формирати без утицаја породице. Школа утиче на стварање радних навика, али је подршка родитеља кључна ствар. Најважнија дужност и највећи напор, са којим се ђак среће у школи, је израда домаћих задатака. Они имају и образовни и васпитни значај и морају се израђивати свакодневно, јер преко обавеза и дужности се најјаче васпитно делује. Свака обавеза пада тешко зато помозите детету, да та обавеза пређе у навiku. Немојте се превише мешати у рад детета, немојте уместо њега радити задатке, јер то отежава осамостаљивање. Потребно је да га бодрите, подстичете да своје обавезе извршава свакодневно. Уз похвале и подршку помоћи ћете детету да се брзо осамостали и стекне радне навике. Неопходно је посветити се праћењу дететовог рада, што изискује одређено време сваки дан, јер се на тај начин стиче увид у оно што обавља и даје му се додатни подстицај. У почетку одвајаћете више времена, а како време одмиче, видећете да је ваше дете стекло одређену рутину и да само може да извршава своје радне обавезе. Иако сте сигурни да после одређеног периода ваше дете има радне навике, јер самостално без ваше сугестије планира израду домаћих задатака, учи, ипак је и даље неопходно да пратите своје дете, како се радне навике не би изгубиле. Важно је знати, да без самосталног писања дете неће научити да пише; без самосталног читања неће научити да чита; без самосталног ходања неће научити да хода; без самосталног комуницирања са разним особама биће мање комуникативно...

Ништа се не може научити гледајући него радећи.

Како дете расте имајте у виду да однос према радним обавезама може бити све негативнији. Пратећи децу и њихово напредовање увидећете, да долази током развоја до пада интересовања за домаће задатке, учење..., па нас знају изненадити са својим ставовима: "Зашто учим ово? Шта ће ми то у животу? Ово никоме не треба?"... Овај пад интересовања је најјучљивији током петог разреда основне школе, када деца са предметне прелазе на разредну наставу. Смањена мотивација се може увидети и даље током школовања, то је природно, јер у том периоду њихова интересовања се премештају на друге свере па више времена проводе са друштвом, играјући се, за компјутером, на интернету, уз СМС поруке... Замислите колико времена деца могу потрошити на њима занимљиве активности, а да у тим активностима ништа није у вези са градивом које се обрађује у школи.

Оно што је важно да знате, радне навике се не могу формирати преко ноћи, потребан је континуирани рад, али се могу брзо изгубити кроз нерад. Нико не очекује да ваше дете седи сатима за радним столом и израђује своје домаће задатке, учи... Време које је потребно одвојити за извршавање школских обавеза у породици је много мање, него што мислите. Ако се редовно испуњавају обавезе, дете не би требало више од два часа дневно да се посвећује учењу и задацима. Оно што је очигледан проблем је концентрација, па се често деси да дете за књигом проведе много времена, а да није запамтио ни наслов лекције. Значи, без концентрације нема учења. Можемо цео дан држати књигу у рукама, али ако нисмо сконцентрисани нећемо запамтити ни наслов књиге. Ево неких корисних савета, који воде стварању и учвршћивању постојећих радних навика:

- ☞ У образовању деце, одраслих велику улогу има читање. Помоћу њега стичемо знања, добијамо информације, забављамо се, одмарамо... **Нема учења без читања.** Неопходна је да деца/ученици стално усавршавају читање, читањем, нарочито, књижевних дела којима обогаћују речник и своју општу културу. Што је читање и разумевање прочитаног квалитетније, то је квалитетније и само учење.
- ☞ Учење је природан процес као и заборављање. Све што се научи може да се заборави, ако се не понавља. Да ли би ми родитељи данас знали да множимо или сабирамо да то нисмо урадили безброј пута до сада? Значи, понављање је основа доброг учења.
- ☞ Важно је да детету и ви објасните зашто је потребно учити, јер деца као и одрасли људи, боље и вољније раде, када у томе виде смисао.
- ☞ Пожељно је учити на истом радном месту, за својим радним столом или у неком кутку куће. Многи препоручују да се учи у исто време током радне недеље. Постоје препоруке, када је најбоље учити, па многи који су се бавили учењем препоручују време од 9 до 11 и од 17 до 19 часова. Имајући у виду да свако дете, сваки појединац, временом изгради сопствени стил учења, ово није правило.
- ☞ Није добро учити одмах после јела или непосредно пре спавања. Важно је да у просторији не буде превише топло, али ни превише хладно, да просторија буде добољно осветљена и проветрена. За учење је најбоља дневна светлост, мада се исти резултати постижу када се учи под вештачким осветљењем.
- ☞ Концентрација је пресудна, јер ако дете не мисли о ономе што учи, узалуд је потрошио време, знање ће изостати.
- ☞ Код обимнијег градива, препорука је да се оно учи део по део, па по наученим деловима уобличио целину преслишавањем. Многа деца увиде временом да подвлачењем текста или прављењем белешки лакше памте. За добро памћење наученог неопходно је преслишавање. Многи научници који се баве учењем препоручују да број понављања буде исти, као број читања неке лекције. Значи, ако је дете четири пута прочитало

лекцију (у деловима или целини), четири пута треба се и преслишати. Заборављање је најбрже после наученог. Да би знање остало дуже задржано у памћењу, после неколико дана треба извршити додатно преслишавање и понављање, па после дужег времена поновити процес. На овај начин знање остаје трајније. Увођењем стандарда у образовни процес, наставници на крају сваког полугодишта врше проверу усвојености знања из неког наставног предмета. Када саопште деци да их за недељу-две чека тест који ће обухватити целокупно градиво, деца се уплаше. Када би се понављању придавала већа пажња од стране ученика, припрема за овакве тестове трајала би пар сати.

☞ Гласно читање води споријем учењу, а читање у себи омогућава брже учење. Многа деца читају наглас, јер на тај начин подижу концентрацију. И ово је специфичан стил учења који изискује више времена.

☞ Често учитељи/наставници подсећају на активности које треба користити током учења. Навешћу неке активности, које можете и ви користити када видите да ваше дете има одређених потешкоћа у учењу односно у преслишавању: ПРОЦЕНИ, ОБРАТИ ПАЖЊУ, ОБЈАСНИ, ПРОТУМАЧИ, УПОРЕДИ, ПРОЧИТАЈ, ОБРАЗЛОЖИ, ПРЕДЛОЖИ, НАПРАВИ ПЛАН, ПРИПРЕМИ СЕ, ПРОУЧИ, ГРУПИШИ, ДИСКУТУЈ, ИЗНЕСИ ЛИЧНИ СТАВ, САГЛЕДАЈ ПРОБЛЕМЕ, АНАЛИЗИРАЈ, НАПИШИ, ИЗДВОЈ, ЗАБЕЛЕЖИ, ИЗРАЗИ ЦРТЕЖОМ, СЕТИ СЕ, ЗАЖМУРИ И ПОМИСЛИ, ПОКУШАЈ, НАГЛАСИ, ОДГОВОРИ САМ СЕБИ, УЖИВИ СЕ У УЛОГУ, ОДГЛУМИ, ИЗРАЗИ ОСЕЋАЊА, НАПРАВИ РЕДОСЛЕД, ОСМИСЛИ, САСТАВИ АСОЦИЈАЦИЈУ, ИЗНЕСИ РЕЗУЛТАТ, НАВЕДИ РАЗЛОГ, РЕШИ ЗАГОНЕТКУ, НАПРАВИ ПОСТЕР, САСТАВИ СТИХ, СМИСЛИ СЛОГАН, ...!

ОНАЈ КО ЗНА ДА УЧИ ЗНА ДОВОЉНО.

☞ Сем извршавања школских обавеза ван школе важно је да дете одвоји време и за њему драге активности: спорт, рекреација, дружење са другарима, интернет, компјутер... Наравно да се очекује да родитељи имају у виду колико времена се њихово дете бави свим активностима, поготову данас када су деца у стању да своје време посвете, интернету, facebook-у... Време које се проводи за компјутером мора бити ограничено, јер неконтролисани боравак у дужем временском периоду ствара зависност и онемогућава правилни развој детета. Сведоци смо да се данас у многим институцијама отварају саветовалишта за одвикавање од интернета, компјутерских игрица. Иако ово изгледа многим смешно, процене су да ће у наредним годинама број зависнока од интернета бити у сталном порасту. Ово се односи и на компјутерске игрице које ако су насилне утичу на усвајање негативних модела понашања, па се сусрећемо и ви кући и ми у школи да дете опонаша свог идола из неке игрице или неког цртаног филма чије понашање није прихватљиво...

МЕЊАМО ШКОЛУ! СТВАРАМО УСЛОВЕ КАКО БИ СВАКО ДЕТЕ НАПРЕДОВАЛО СВОЈИМ ТЕМПОМ.

Имајте на уму да се свако дете развија својим темпом, за усвајање одређених знања и умења некој деци треба мање, а некој много више времена, па самим тим некој деци је потребна већа, а некој мања подршка у раду и учењу. Ако приметите да ваше дете има неких проблема са којима ви не можете да се носите, потражите савет од учитеља, педагога и психолога школе, јер ми смо ту због ваше деце, а наших ученика.

Драги родитељи, покушали смо овом брошуром да вам укажемо колико сте на потребни као сарадници у васпитању и образовању вашег детета. О свему овоме се разговара на часовима и већи део ове брошуре је добро познат вашој деци.

Очекујући будућу сарадњу не заборавите да сте добродошли да кроз разговор разрешимо сваку недоумицу везану за васпитање и образовање вашег детета.

Педагог школе

